

УДК

DOI <https://doi.org/10.24195/2616-5317-2026-42.19>

ЗАГАЛЬНОТИПОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИХ ДОКУМЕНТІВ В АКАДЕМІЧНІЙ СФЕРІ КРІЗЬ ПРИЗМУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ (НА МАТЕРІАЛІ КИТАЙСЬКОЇ, АНГЛІЙСЬКОЇ, НІМЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)

Олександра В. Попова

доктор педагогічних наук, професор,
декан факультету іноземних мов
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»,
Одеса, Україна
e-mail: Alex-popova@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6244-5473>

АНОТАЦІЯ

Статтю присвячено вивченню загальнотипологічних аспектів перекладу економіко-правових документів в академічній галузі крізь призму професійної підготовки майбутніх перекладачів китайської, англійської та німецької мов. Розглянуто кореляцію розвитку мови та методичних аспектів навчання мови й перекладу в сучасному глобальному освітньому просторі. У дослідженні уточнено поняття в контексті теоретико-методологічного підходу щодо сутності синергізму в перекладознавстві та методиці викладання фахових дисциплін, а саме: «функційність теоретико-методологічного підходу», «синергізм у перекладознавстві», «синергізм у методиці навчання фахових дисциплін».

Схарактеризовано структурно-компонентний склад феномена «теоретико-методологічний підхід щодо сутності синергізму в перекладознавстві та методиці викладання фахових дисциплін» (світоглядно-філософський,

загальнонауковий, лінгвістично-перекладознавчий, когнітивно-комунікативний, дидактико-методичний, діяльнісно-праксеологічний і оцінювально-рефлексивний компоненти). Обґрунтовано причини і логіку трансформації перекладознавчої парадигми в глобальному контексті. Наведено ілюстративні приклади документів, що регламентують економіко-правові відносини в академічній галузі в XXI столітті, на матеріалі китайської, англійської, німецької та української мов у спектрі професійної підготовки майбутніх перекладачів.

Ключові слова: економіко-правові документи, академічна сфера, професійна підготовка, синергізм, переклад/перекладознавство, методика викладання фахових дисциплін, китайська мова, англійська мова, німецька мова, українська мова.

Вступ. Нині серед економічно успішних країн Китайська Народна Республіка демонструє передовий унікальний досвід і результати багатовекторного розвитку. Китайський уряд розуміє важливі суспільні запити та регулярно трансформує формати економічної, наукової, освітньої та культурної співпраці. Інновації відображаються як у китайській мові, так і в офіційних економічних і торговельних контрактах, угодах про співробітництво в галузі освіти та науки, програмах академічної мобільності тощо. Еволюція лексичного контенту безпосередньо ілюструє ці досягнення в науковій та освітній галузях, що вимагає постійного вивчення, аналізу й огляду перетворювального процесу в кількісному та якісному змісті термінологічних систем.

Варто зазначити, що в євразійському контексті українська академічна спільнота складає міжнародні угоди, договори, контракти, грантові програми й аналогічні документи двома мовами: англійською та українською – з європейськими країнами; українською/німецькою й англійською – з німецькомовними країнами; китайською та українською/англійською – з Китайською Народною Республікою; англійською/українською та корейською – з Республікою Корея; японською й англійською/українською – з Японією.

Сучасний, конкурентоспроможний спеціаліст повинен добре володіти іноземними мовами: англійською та/або німецькою (традиційно для співпраці з країнами ЄС), а також китайською та/або корейською/японською

(інноваційно для співпраці зі східними країнами). Українська мова є ключовим каналом, що забезпечує доступ широкому загалу української громадськості до світових досягнень та їх розуміння.

Новітня орієнтація академічної співпраці між Україною та країнами Заходу та Сходу, зокрема США, Великою Британією та Німеччиною, передбачає активну участь української молоді у програмах академічної мобільності, дослідницьких грантах, культурних заходах та освітніх проектах, економічні та правові аспекти яких відображаються у відповідних угодах.

З огляду на вищезазначене виникає очевидна потреба у перекладачах, які вільно володіють англійською, німецькою, китайською, корейською та японською мовами, для забезпечення всеосяжного здійснення спільної академічної діяльності, точного тлумачення досліджуваних документів, а також підвищення якості підготовки майбутніх перекладачів.

Актуальність студії зумовлена потребою сучасного українського суспільства отримувати нагальну інформацію державною мовою. Високий рівень кваліфікації філолога призводить до синергії перекладу і досягається завдяки знанням, умінням, навичкам, готовності та підготовленості перекладача трансформувати аутентичні іншомовні тексти цільовою мовою, зберігаючи при цьому семантичне навантаження оригінального тексту в певному контексті, зокрема в академічній документації, що містить економічні та правові основи.

У центрі уваги започаткованих досліджень є англійська мова, яка є офіційною міжнародною мовою усного та письмового спілкування в академічній галузі як у країнах Заходу, так і в країнах Сходу. Німецька мова набуває популярності в європейському співробітництві України через численні освітні гранти, доступні українцям, та їх значну імміграцію до Німеччини. Серед відомих східних мов використовуються мови країн, які підтримували Україну під час війни та послідовно виконували умови угод про співпрацю, зокрема китайська, корейська та японська.

Забезпечення синергії в перекладі документів, що регулюють економічні та правові відносини в академічній сфері у 21 столітті, відкриває шлях до адекватного сприйняття та відтворення семантики досліджуваних документів.

Метою роботи є аналіз загальнотипологічних аспектів перекладу економіко-правових документів в академічній галузі крізь призму професійної підготовки майбутніх перекладачів китайської, англійської та німецької мов.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- уточнити поняття в контексті теоретико-методологічного підходу щодо сутності синергізму в перекладознавстві та методиці викладання фахових дисциплін, а саме: «функційність теоретико-методологічного підходу», «синергізм у перекладознавстві», «синергізм у методиці навчання фахових дисциплін»;
- схарактеризувати структурно-компонентний склад феномена «теоретико-методологічний підхід щодо сутності синергізму в перекладознавстві та методиці викладання фахових дисциплін»;
- обґрунтувати причини і логіку трансформації перекладознавчої парадигми в глобальному контексті;
- репрезентувати ілюстративні приклади документів, які регламентують економіко-правові відносини в академічній галузі в XXI столітті, на матеріалі китайської, англійської, німецької та української мов у спектрі професійної підготовки майбутніх перекладачів.

Матеріали та методи дослідження. Дослідницький матеріал містить аутентичні англійські, німецькі та китайські контракти, угоди, договори, а також програми академічної мобільності та освітньо-наукові гранти, перекладені українською мовою, за такими векторами академічної співпраці: Україна та Європейський Союз, Україна та Німеччина, Україна та США, Україна та Китайська Народна Республіка, Україна та Республіка Корея. Загальний обсяг документів становить 145 сторінок.

У статті використано такі **методи дослідження**:

- *теоретичні методи*: аналіз структурно-змістового оформлення досліджуваних офіційних документів для

визначення специфіки реалізації міжнародної академічної діяльності українських освітян у західних та східних країнах; аналіз методичних досліджень із питань професійної мовленнєвої підготовки майбутніх філологів-перекладачів (для детермінації системи вправ), спрямованої на посилення їхньої професійної компетентності;

– *зиставний метод* – для виявлення лінгвістичних та екстралінгвістичних особливостей аутентичних англійських, німецьких та китайських документів та їхніх текстів-перекладів українською мовою;

– *метод систематизації й аналізу перекладу* – для встановлення показників синергії перекладу у подібних і відмінних лінгвістичних та екстралінгвістичних явищах, переданих українською мовою.

Результати. Протягом останніх п'яти років зарубіжні методисти демонструють значний інтерес щодо інтеграції штучного інтелекту до професійно-мовленнєвої підготовки перекладачів-філологів із фокусом на компетентнісний підхід, етичну і цифрову грамотність (Wang 2023; Wan & Yan 2022; Yang et al. 2025; Zhang 2025; Zhang et al. 2025). Wan і Yan (2022) присвятили свої дослідження феномена комп'ютеризованого усного перекладу (інструментарію Computer Assisted-Interpreting) в мовній парі «китайська ↔ англійська», зокрема навчання майбутніх перекладачів термінологічної бази, онлайн-словників, штучного інтелекту тощо. Wang (2023) розробив онлайн-курс «Синхронний та асинхронний переклад у цифровому середовищі» і визначив пріоритетні компетенції перекладача, необхідні для успішної реалізації професійної діяльності в умовах цифрової трансформації соціально-економічних ділових відносин. На жаль, спектр мовних пар охопив тільки дві мови: китайську й англійську. Yang, Chen і Zou (2025) запропонували компетентнісну модель фахівця в галузі усного перекладу в добу штучного інтелекту через метод Дельфі. Модель охопила три галузі: мовленнєву, когнітивну і технологічну. Проте питання текстового фрейму залишилося поза колом студій. Zhang, Li та Wu (2025) наголошують на збалансованому комбінуванні штучного інтелекту (NMT, CAT, ChatGPT

і GenAI) та розвитку критичного мислення й мовлення студентів-майбутніх перекладачів задля позитивного впливу на результати навчання (професійна мовленнєва практика, постредагування, автономія перекладача).

У сучасній вітчизняній підготовці майбутніх фахівців філологічної царини ключову роль відіграють європейські стандарти та вектори міжнародної академічної мобільності, що відображено в академічній документації. Саме тому українські дослідження останніх п'яти років демонструють стійку тенденцію до аналізу умов і змісту професійного становлення перекладачів у таких сегментах, як-от: переклад академічної документації (Зубач, Мельничук 2024); переклад університетських договорів/контрактів, програм мобільності, наукових текстів (Попова 2025; Popova 2025: 39–69); гармонізація української перекладацької освіти з вимогами європейського простору вищої освіти (Довгань 2023; Фабрична 2021; Ясинська 2023); інтеграція ШІ в освітній простір (Карабан, Карабан 2025) тощо.

Зубач О. та Мельничук О. (2024) присвятили дослідження науково-перекладацькій підготовці філологів у галузі перекладу наукових статей, звітів, освітніх матеріалів у мовній парі «німецька ↔ українська». Автори визнають монографії, дисертації, тези, круглі столи, інтерв'ю, реферати, (автоматичні) автореферати, рецензії, матеріали конференцій, анотації, навчальну літературу, довідники, традиційні й електронні академічні комунікації жанрами академічного дискурсу, проте не акцентують на усній і письмовій формі актуалізації зазначених жанрів, серед яких наявні форми проведення академічних активностей (круглі столи, традиційні й електронні академічні комунікації). Серед фокусів підготовки майбутніх перекладачів виокремлюється врахування граматичного оформлення академічного тексту, а також структурних, лексичних і семантичних відмінностей між німецькою та українською мовами. Не приділяється увага екстралінгвістичним компонентам академічного дискурсу.

На увагу заслуговують наукові доробки щодо професійної підготовки фахівців письмового перекладу текстів освітнього й академічного дискурсів на другому (магістерському) рівні

вищої освіти (Фабричка 2021) з орієнтацією на міжнародні стандарти підготовки, що відображено в програмах академічного стажування, освітніх програмах та перекладацьких проєктах. До сучасних тенденцій успішної підготовки майбутніх перекладачів віднесено тісну співпрацю закладів освіти із перекладацькими агенціями й асоціаціями, університетами-партнерами та розробниками програм/software автоматизованого перекладу.

Ясинська Т. О. (2023) аналізує вимоги до перекладачів відповідно до умов сьогодення у контексті запитів ринку перекладацьких послуг. Серед компетенцій перекладача автор виокремлює такі: перекладацька, текстово-лінгвістична, культурна, технічна, відповідна освіта, досвід роботи, стресостійкість, *software skills*, *time-management* тощо. Бажано було б у цьому світлі подати приклади ефективних вправ, спрямованих на формування зазначених компетенцій та здатностей.

Слушною, на наш погляд, здається думка Довгань (2023) про необхідність адаптувати професійну підготовку майбутніх перекладачів до процесів глобалізації, євроінтеграції, інформатизації та комерціалізації царини перекладу із залученням програм комп'ютеризованого перекладу. Акцентовується значимість знань термінології і метамови, орієнтації в різних тирах і жанрах іншомовних дискурсів, індивідуалізованих методів і форм навчання (*case-study*, *essay*, *projects*). В. Карабан і А. Карабан (2025) декодують сучасну парадигму професійної підготовки перекладачів через її інтеграцію зі штучним інтелектом і нейронним машинним перекладом (*neural machine translation / NMT*), який потребує комплексного постредагування (*machine translation post-editing / МТРЕ*) під час опрацювання академічної документації.

З огляду на вищезазначені результати дослідження вважаємо за доцільне уточнити деякі поняття в контексті теоретико-методологічного підходу щодо сутності синергізму в перекладознавстві та методиці викладання фахових дисциплін, а саме: «*функційність теоретико-методологічного підходу*», «*синергізм у перекладознавстві*», «*синергізм у методиці навчання фахових дисциплін*».

У складі теоретико-методологічного підходу виокремлюємо 7 компонентів: світоглядно-філософський, загальнонауковий, лінгвістично-перекладознавчий, когнітивно-комунікативний, дидактико-методичний, діяльнісно-праксеологічний і оцінювально-рефлексивний (див. Схему 1).

У межах першого фундаментального (*світоглядно-філософського*) компонента розуміємо синергізм як результат взаємодії елементів; він продукує нову якість, не будучи сумою властивостей цих елементів.

Другий компонент – *загальнонауковий* – поєднує системність перекладознавства і дидактики: перекладацький процес розглядається як динамічна система, проте освітній процес – як адаптивна, відкрита система.

Лінгвістично-перекладацький компонент актуалізується в скоординованій взаємодії різних перекладацьких механізмів, що забезпечує досягнення адекватного перекладу.

Когнітивно-комунікативна складова віддзеркалює синергетичний зміст методичної детермінанти через інтеграцію знань, умінь, навичок і ціннісних орієнтації одночасно з активізацією групової когнітивної діяльності студентів.

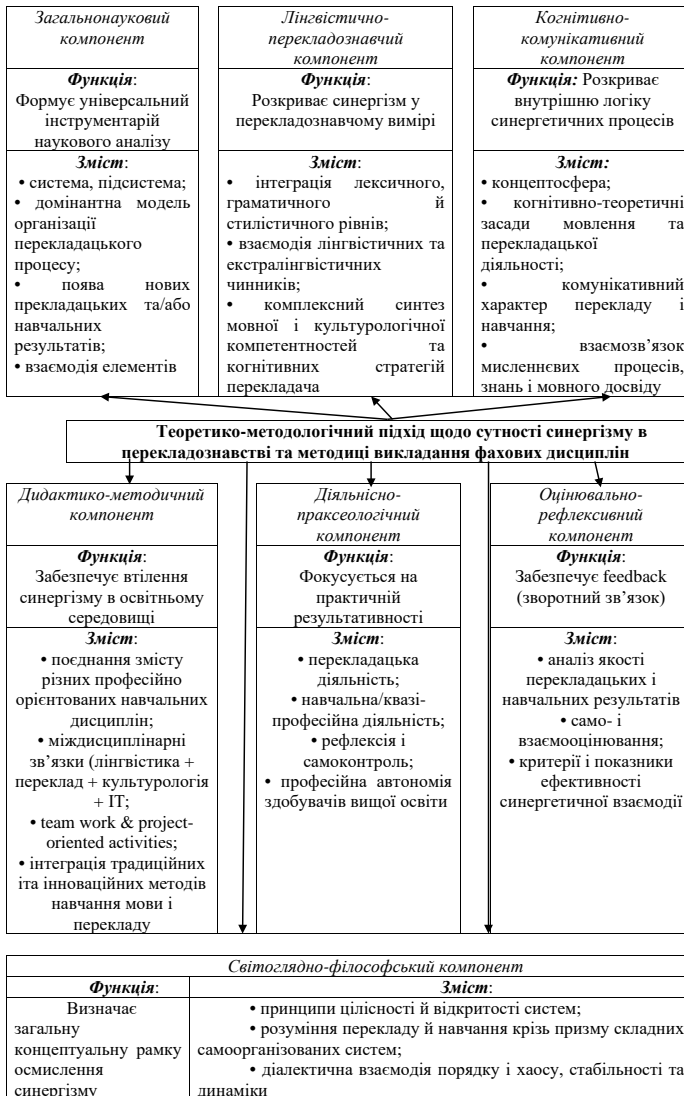
Синергізм *дидактико-методичного компонента* маніфестується через скоординовану взаємодію форм, методів і засобів навчання.

Синергізм *діяльнісно-праксеологічного компонента* – це наслідок злагодженої взаємодії суб'єктів освітньої та перекладацької діяльності, орієнтованої на практичну реалізацію і продуктивність.

Оцінювально-рефлексивний компонент забезпечує оцінку якості реалізації освітньої та перекладацької діяльності в індивідуальному і взаємному вимірах.

Отже, з погляду теорії та методології синергізм у перекладознавстві й методиці викладання є інтегративною засадою, що забезпечує появу нової якості перекладацької й освітньої діяльності через узгоджену взаємодію її елементів-компонентів.

Актуальний стан науки, векторного поля кооперації у світовому форматі визначив контент документації, що

Схема 1. Компонентний склад теоретико-методологічного підходу щодо сутності синергізму в перекладознавстві та методиці викладання фахових дисциплін

супроводжує всі види діяльності на лінгвістичному та екстралінгвістичному рівнях, а також підґрунтя модифікації перекладознавчої парадигми. До об'єктивних причин трансформації концептуальних моделей теорії та практики перекладу можна віднести такі контури: глобалізація комунікативних взаємодій, цифровізація і технологізація перекладацької діяльності, перебудова соціокультурної ролі перекладача, інтердисциплінарна детермінація. Розглянемо їх детальніше.

Глобалізація комунікативних взаємодій суб'єктів багатоспрямованої діяльності безпосередньо пов'язана з інтенсивним зростанням міжкультурної комунікації, що призвело до мобільності текстового формату та носіїв знань/інформації і трансформації функцій перекладу. Переклад нині не обмежується роллю інструменту мовного посередництва, а постає як центральний механізм глобальної циркуляції смислів, ідентичностей і цінностей. Унаслідок цього традиційна лінгвоцентрична модель виявляється недостатньою. *Цифровізація і технологізація перекладацької діяльності* зумовили трансформацію об'єкта перекладознавства від «стабільного» тексту до динамічного, технологічно обробленого продукту у відкритому доступі завдяки виникненню машинного, гібридного та хмарного перекладу, а також розвитку локалізації й мультимодальних форм комунікації. *Перебудова соціокультурної ролі перекладача* була спричинена «зсувом» перекладача-мовного фахівця у бік культурного медіатора й активного учасника міждискурсивних та міжінституційних взаємодій, що зумовило необхідність урахування когнітивних, етичних, ідеологічних і соціокультурних чинників у процесі перекладу. *Інтердисциплінарна детермінація* виникла унаслідок інтенсивної взаємодії перекладознавства з когнітивними науками, культурологією, соціологією, педагогікою та цифровими гуманітарними студіями, водночас розширивши спектр їхнього інтерпретаційного потенціалу й інноваційних підходів.

Наведені вище причини вплинули на логіку трансформації перекладознавчої парадигми в глобальному контексті. Порівняльні дані подано в таблиці 1.

Таблиця 1

Порівняльні дані про традиційну й нову перекладацьку парадигми

№	Традиційна перекладацька парадигма	Нова перекладацька парадигма в епоху глобалізації
1.	<i>Вичерпання лінгвістичної парадигми:</i> Структурно-лінгвістичні та нормативні моделі перекладу демонстрували ефективність переважно в межах стабільних письмових текстів.	Новітні моделі перекладу враховують контекстуальну варіативність, суб'єктність перекладача та асиметрію культурних систем.
2.	Вузкий спектр функціональності перекладу. Обмеження у роз'ясненні мультирівневих глобальних процесів.	<i>Трансформація в напрямку функціонально-комунікативно розуміння перекладу:</i> Переклад інтерпретується як цілеспрямована комунікативна діяльність.
3.	Відмова від трактування перекладу як культурного феномена.	<i>Культурний і соціальний повороти:</i> Переосмислення перекладу як культурної практики, детермінованої ідеологічними настановами, нормативними рамками та дискурсивними формаціями.
4.	Переклад розглядається як статична лінійна чітко-структурована лінгвістична модель.	<i>Синергетично-інтегративна парадигма:</i> Формування нової парадигми, у межах якої переклад осмислюється як нелінійна, відкрита система, здатна до самоорганізації. Її функціонування ґрунтується на синергетичній взаємодії компонентів різних рівнів: лінгвістичних та екстралінгвістичних, когнітивних і соціальних, агентних і технологічних.

Як свідчать дані таблиці 1, нова перекладацька парадигма спроможна адекватно інтерпретувати формування оновленої якості перекладацької діяльності в умовах глобалізації та складності, рівень якої зростає.

Таким чином, трансформація перекладознавчої парадигми постає не як випадковий прояв зміни наукових тенденцій, а як закономірна реакція науки на виклики глобалізаційних процесів, технологічні трансформації і на

еволюцію ролі перекладу в системі світової комунікації. Логіка цього процесу полягає у поетапному переході від фрагментарних, одновимірних, обмежених підходів до інтегративного, синергетичного та міждисциплінарного осмислення перекладу як складного соціокультурного явища.

У призмі сучасного розуміння контенту академічної документації у системі євразійської інтеграції України в освітній простір наведемо декі приклади перекладу лінгвістичних одиниць й екстралінгвістичних елементів на матеріалі китайської, англійської, німецької та української мов і запропонуємо професійно спрямовані вправи з подолання складнощів перекладу досліджуваного матеріалу.

Лексичний рівень економіко-правової документації характеризується наявністю спеціалізованої лексики (термінологією), яка потребує від перекладача різногалузевої компетентності як у лінгвістичному, так і в науково-технічному вимірах. Наприклад: *contract* (англ.), *договір / контракт* (укр.), *合同 / hétóng* (кит.), *der Vertrag* (нім.); *Memorandum of Understanding* (англ.), *Меморандум про порозуміння* (укр.), *谅解备忘录 / liàngjiě bèiwànglù* (кит.), *Absichtserklärung / Grundsatzvereinbarung* (нім.). Робота з конкретною документацією передбачає свідомість у її змісті та навігацію у нормативній базі. У контексті підготовки майбутніх перекладачів можна сформулювати завдання з опанування контенту документів.

Exercise 1. “Terminological Processing”

Analyse the authentic academic documents written in English / Chinese / German. Identify the key terms and make a glossary. Establish their semantic equivalents, and describe the features of their functioning in different language systems.

Exercise 2. “Discursive-stylistic Determinants”

Study the authentic academic documents written in English / Chinese / German. Make a comparative analysis of their structural, genre and stylistic characteristics. Identify the specifics of the argumentation framework, logic of presentation and scientific rhetoric.

Exercise 3. “Translation Practice and Reflective Analysis”

Translate fragments of the academic documents taking into account linguistic, cultural, cognitive and pragmatic factors. Comment on your translation decisions specifying difficulties.

Академічна документація репрезентує наукові й освітні інновації через динамічність свого лексичного складу, зокрема завдяки використанню та постійному оновленню інноваційної термінології. Наприклад: *hi-tech* (англ.) – *Hi-Tech* (нім.), *хай-тек / високі технології* (укр.), 新技术企 / *xīn jì shì, zhū qǐ* (кит.); *laptop* (англ.) – *der Laptop* (нім.), *ноутбук / лептоп* (укр.), 电脑笔记本 / *diànnǎo bǐjìběn* (кит.); *gadget* (англ.) – *das Gadget, die Minianwendung, das Minitool* (нім.), *гаджет; прилад, пристрій; невеликий пристрій, призначений для полегшення та вдосконалення життя* (укр.), 小器具 / *xiǎo qìjù* (кит.). Англіцизми-неологізми репродукуються українською мовою засобами транскодування (транслітерація / транскрипція), в німецьку мову вони калькуються. Китайські неологізми формуються описово, тому в українській мові вони мають свої відповідники. Доцільним у цьому зв'язку вважаємо підготувати студентам релевантні справи-завдання.

Exercise 4. “Transformation, Equivalent or Correspondence?”

A. Translate the English, German, Chinese terms-neologisms into Ukrainian. Determine translation means in each case (transliteration, transcription, equivalent, correspondence/descriptive translation):

a) *blockchain, edtech, smart campus*

b) *Wissensgesellschaft, Digitalisierung,*

Forschungsdatenmanagement

c) 数据驱动 / *shùjù qūdòng* (data-driven), 智慧教育 / *zhìhuì jiàoyù* (smart education), 云计算 / *yún jìsuàn* (cloud computing).

B. Describe the translation difficulties. Compare your own translation with your group-mates' variants.

Полісемія та синонімія поширені в академічному дискурсі. Від авторів текстів треба вимагати точного усвідомлення семантичних нюансів таких одиниць і їх коректного використання відповідно до контексту. Приклад завдань для майбутніх перекладачів:

Exercise 5. “Polysemantic Awareness”

Translate the terms given below into Ukrainian depending on the context. Choose the correct shade of meaning.

- a) English: *issue* (*problem / journal issue / to issue a document*)
- b) Deutsch: *Ansatz* (*approach / rate / sediment*)
- c) 中文: 学科 / *xuékē* (*discipline / school subject*).

Exercise 6. “Synonymic Awareness”

Translate the synonym series into Ukrainian, taking into account their semantic differences in an academic context.

- a) English: *study – research – investigation*
- b) Deutsch: *Forschung – Studie – Untersuchung*
- c) 中文: 研究 / *yánjiū* – 调查 / *diàochá* – 实验 / *shíyàn*

Make up your own sentences with the synonymic terms.

Exercise 7. “Polysemantic-Synonymic Variations”

Translate fragments from the English, German and Chinese academic documents containing polysemic and synonymous terms into Ukrainian. Comment on your choice.

Особливу увагу привертають терміни латино-грецького походження та засоби їх відтворення в германських і східних мовах. В англомовних і німецькомовних документах простежується наявність термінів латинського і грецького походження, які зазвичай передаються українською мовою шляхом транслітерації. У німецькомовних академічних документах разом із запозиченими термінами вживаються також власне німецькі відповідники. У проаналізованих китайськомовних матеріалах фіксується використання аутентичної китайської термінології. Наприклад: *de facto* (англ.) – *фактично* (укр. еквівалент) – *Tatsächlich* (нім. еквівалент) – 实际上 / *shíjìshàng* (кит. відповідник); *multiculturalism* (англ.) – *мультикультуралізм, мультикультурність* (укр. еквівалент + транслітерація) – *der Multikulturalität* (нім. еквівалент + транслітерація) – 多元文化 / *duōyuán wénhuà* (кит. відповідник) тощо. Студентам доречно виконувати тренувальні вправи на їх опанування. Зупинимося на них.

Exercise 8. “Translator–Transliterator”

A. Translate the terms having Latin and Greek origin from English into Ukrainian:

Epistemological framework, methodological approach, cognitive processes, empirical data, theoretical paradigm, structural analysis.

Mind the translation means – correspondence or transliteration?

B. Translate the terms having Latin and Greek origin from German into Ukrainian:

Die theoretische Konzeption, methodologische Prinzipien, die empirische Untersuchung, kognitive Fähigkeiten, die strukturelle Analyse, epistemologische Fragen.

Where is appropriate to use an established equivalent, and where – an adapted term?

C. Translate the terms from Chinese into Ukrainian Determine which Chinese terms convey Latin-Greek concepts, and select established Ukrainian equivalents:

认知过程 (rènzhī guòchéng), 理论范式 (lǐlùn fànshì), 实证研究 (shízhèng yánjiū), 方法论原则 (fāngfǎlùn yuánzé), 结构分析 (jiégòu fēnxī), 哲学基础 (zhéxué jīchǔ).

Міждисциплінарні омоніми широко представлені в академічній документації, що суттєво ускладнює їх адекватне відтворення мовою перекладу. Вони потребують ґрунтовного лінгвістичного та перекладацького аналізу. Надаємо корисну вправу з цього приводу.

Exercise 9. “Translator–Variator”

A. Translate the terms from English into Ukrainian, taking into consideration the field of science:

Model (economics / linguistics); function (mathematics / linguistics); stress (physics / linguistics); field (physics / sociology); form (grammar / philosophy); system (IT / philosophy).

Determine the meaning within different branches and select appropriate Ukrainian equivalents / correspondences.

B. Translate the terms from German into Ukrainian, taking into consideration the field of science:

Die Struktur (Linguistik / Chemie); die Funktion (Biologie / Sprachwissenschaft); das System (Technik / Philosophie); das Feld (Physik / Sozialwissenschaften); die Form (Grammatik / Kunst Theorie); das Modell (Ökonomie / Wissenschaftstheorie).

Mind how translation changes depending on a specialized branch.

C. Translate the terms from Chinese into Ukrainian, taking into consideration the field of science:

模型 (móxíng) (经济学 / 语言学); 功能 (gōngnéng) (生物学 / 语言学); 压力 (yālì) (物理学 / 心理学); 场 (chǎng) (物理学 / 社会学); 形式 (xíngshì) (哲学 / 语法); 系统 (xìtǒng) (计算机科学 / 哲学).

Додаткового дослідження також потребують абрєвіатури та граматичні структури лінгвістичних одиниць, що складають текстову частину економіко-правової компоненти академічної документації.

Невербальна складова як екстралінгвістична детермінанта академічного дискурсу є важливим засобом передачі інформації та організації наукової комунікації. Поряд з традиційними організаційними елементами (інституційні штампи та логотипи, візуальні семіотичні ресурси) зображення, фотографії, діаграми та емблеми стають все більш важливими. До професійної компетентності перекладача належать його вміння віддзеркалювати текстові фрейми і невербальні компоненти документів у перекладі, наповнюючи їх відповідною семантикою.

Отже, сучасна оновлена перекладацька парадигма потребує інноваційного методологічного підґрунтя для професійної підготовки майбутніх перекладачів у контексті глобалізації, інтеграції України в євразійській освітньо-науковий простір.

Висновки. Результати дослідження засвідчили таке:

- проаналізовано загальнотипологічні аспекти перекладу економіко-правових документів в академічній сфері кризь призна професійної підготовки майбутніх перекладачів китайської, англійської та німецької мов;
- уточнено ключові поняття в контексті теоретико-методологічного підходу щодо сутності синергізму в перекладознавстві та методиці викладання фахових дисциплін.

Функціональність теоретико-методологічного підходу до сутності синергізму в перекладознавстві та методиці викладання фахових дисциплін трактуємо як багаторівневу багатоконпонентну основу, що забезпечує продуктивну реалізацію багатовекторної крос-державної кооперації через якісну роботу перекладача, толерантність до мультикультурності в світовому форматі й адекватну проєкцію об'єктивних причин розвитку науки і суспільства в житті сучасної людини. Така функціональність маніфєстується в її компонентнах: світоглядно-філософському, загальнонауковому, лінгвістично-перекладознавчому, когнітивно-комунікативному,

дидактико-методичному, діяльнісно-праксеологічному і оцінювально-рефлексивному.

Під *синергізмом у перекладознавстві* розуміємо скоординовану взаємодію різних перекладацьких механізмів, що забезпечує досягнення адекватного перекладу в умовах глобалізації комунікативних міжкультурних і крос-державних співдій, цифровізації та технологізації перекладу.

Синергізм у методиці навчання фахових дисциплін асоціюємо із скоординованою взаємодією форм, методів і засобів навчання майбутніх перекладачів та його інтердисциплінарної детермінації відповідно до викликів сучасності та глобальних процесів, що відбуваються у світі.

Виокремлено й обґрунтовано об'єктивні причини трансформації концептуальних моделей теорії і практики перекладу (глобалізація комунікативних взаємодій, цифровізація і технологізація перекладацької діяльності, перебудова соціокультурної ролі перекладача, інтердисциплінарна детермінація).

Специфіковано логіку трансформації перекладознавчої парадигми в глобальному контексті як закономірну реакцію науки на виклики глобалізаційних процесів, технологічні трансформації і на еволюцію ролі перекладу в системі світової комунікації, що передбачає поетапний перехід від фрагментарних, одновимірних, обмежених підходів до інтегративного, синергетичного та міждисциплінарного осмислення перекладу як складного соціокультурного явища.

Запропоновано серію вправ, спрямованих на опрацювання контенту документів, що регламентують економіко-правові відносини в академічній сфері в XXI столітті, на матеріалі китайської, англійської, німецької та української мов. Враховано значимість термінологічної бази ще таких лінгвістичних процесів, як: полісемія, синонімія, антонімія, омонімія термінів.

Перспективним вважаємо вивчення граматичної складової академічної документації в методичному аспекті підготовки майбутніх перекладачів-полілінгвів.

ЛІТЕРАТУРА

Довгань Л. Сучасні підходи та тенденції професійної підготовки майбутніх філологів-перекладачів у системі вищої освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці*

фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2023. №69. С. 152–163. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2023-69-152-163>

Зубач О., Мельничук О. Специфіка перекладу академічних текстів. *Причорноморські філологічні студії*. 2024. №6. С. 31–37. <https://doi.org/10.32782/bsps-2024.6.5>

Миколайчук А., Бабич М. Штучний інтелект у формуванні професійних лексичних навичок студентів немовних спеціальностей. *Educational Challenges*. 2025. Т. 30, № 2, С. 101–112. <https://doi.org/10.34142/2709-7986.20>

Попова О. В. Дистинктивні параметри синергізму перекладу економіко-правових документів в академічній сфері (на матеріалі англійської, німецької, китайської та української мов). *Мова*. 2025. №43. С. 45–53. <https://doi.org/10.18524/2307-4558.2025.43.336629>

Фабрична Я. Г. Сучасні тенденції у професійній підготовці майбутніх перекладачів. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки*. 2021. №2(22). С. 284–292. <https://doi.org/10.32342/2522-4115-2021-2-22-31>

Ясинська Т. Підготовка перекладачів у закладах вищої освіти у світі потреб ринку перекладацьких послуг. *Наука і освіта*. 2023. №4. С. 28–35. <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2023-4-5>

Chaika O., Sharmanova N., Berezovska-Savchuk N. Designing English and Ukrainian Language Courses with AI tools: comparative approach. *Educational Policy and Reforms: The Impact of Globalization*. 2025. Kharkiv : Technology Center PC. <https://doi.org/10.15587/978-617-8360-20-7.ch1>

Dewaele J.-M., MacIntyre P. D. The Two Faces of Foreign Language Enjoyment and Foreign Language Anxiety: A Person-Centered Approach. *Studies in Second Language Learning and Teaching*. 2024. Vol. 14, №3. P. 1–30. <https://doi.org/10.14746/ssl.40123>

Godwin-Jones R. Partnering with AI: Intelligent writing assistance and instructed language learning. *Language Learning & Technology*. 2022. Vol. 26, № 2. P. 5–24. DOI: <http://hdl.handle.net/10125/734>

Holmes W. *The Future of Feedback: Artificial Intelligence in Educational Assessment*. London : Routledge, 2022. 210 p. <https://doi.org/10.4324/9781003276025>

Karaban V., Karaban A. Redefining Translator Training Paradigm in Ukraine: AI Integration and Compliance with European Standards. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series: Foreign Philology. Methods of Foreign Language Teaching*. 2024. Vol. 101. P. 125–132. <https://doi.org/10.26565/2786-5312-2025-101-13>

Popova O. V. The system of the university training of translators and interpreters from/to Chinese. *Translator and Interpreter Training Methodology: The Ukrainian Dimension*. Edited by: Leonid Chernovaty. Belianum : Matej Bel University Press, 2025. 334 p. <https://doi.org/10.24040/2025.9788055722580>

Shevchuk L. O., Tupchenko V. V., Pasichnyk M. V. Advancements in online language instruction technologies within higher vocational education. *Problems of Engineering Pedagogic Education*. 2025. Vol. 84. P 346–354. <https://doi.org/10.26565/2074-8922-2025-84-30>

Wan H., Yuan X. Perceptions of Computer-assisted Interpreting Tools in Interpreter Education in China's Mainland: Preliminary Findings of a Survey. *International Journal of Chinese and English Translation & Interpreting*. 2022. Issue 1. P. 1–28. <https://doi.org/10.56395/ijceti.v1i1.8>

Wang Y. (2023). Artificial Intelligence Technologies in College English Translation Teaching. *Journal of Psycholinguistic Research*. 2023. Vol. 52. P. 1525–1544. <https://doi.org/10.1007/s10936-023-09960-5>

Yang C., Jing Chen, Deyan Zou. Artificial Intelligence in Interpreting Education Curriculum: A Delphi Study for Interpreter Competencies. *International Journal of Education and Humanities*. 2025. №5(3). P. 387–403. [https://doi.org/10.58557/\(ijeh\).v5i3.323](https://doi.org/10.58557/(ijeh).v5i3.323)

Zhang Sh. Exploring the Impact of AI Tools on Translation Pedagogy and Student Outcomes in Chinese Universities. *Journal of International Education and Development*. 2025. Vol. 9(1). P. 113–117. <https://doi.org/10.47297/wspiedwsp2516-250023.20250901>

Zhang W., Li A. W., Wu Ch. University students' perceptions of using generative AI in translation practices. *Instructional Science*. 2025. Vol. 53. P. 633–655. <https://link.springer.com/article/10.1007/s11251-025-09705-y>

GENERAL TYPOLOGICAL TRANSLATION ASPECTS RELATED TO ECONOMIC AND LEGAL DOCUMENTS WITHIN THE ACADEMIC SPHERE THROUGH THE PRISM OF PROFESSION-ORIENTED TRAINING TARGETED TO FUTURE TRANSLATORS (ON THE MATERIAL OF CHINESE, ENGLISH, GERMAN AND UKRAINIAN)

Oleksandra V. Popova

Doctor of Pedagogical Sciences, Full Professor,
Dean of the Foreign Languages Department
State institution “South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky”,
Odessa, Ukraine
e-mail: Alex-popova@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6244-5473>

SUMMARY

The article is devoted to the study of general typological translation aspects related to economic and legal documents within the academic sphere through the prism of profession-oriented training

targeted to future translators of Chinese, English and German. The author considers the correlation of language development and methodological fundamentals of teaching/learning languages and translation within the modern global education space. The concepts “functionality of the theoretical and methodological approach to the essence of translation synergism and methodology of teaching specialized disciplines”, “synergism in Translation Studies”, “synergism in methodology of teaching specialized disciplines” have been clarified.

Functionality of the theoretical and methodological approach to the essence of translation synergism and methodology of teaching specialized disciplines is determined through the prism of its component structure: worldview-philosophical, general scientific, linguistic and translatology-oriented, cognitive-communicative, didactic-methodological, activity-oriented praxeological and evaluative-reflective components. The phenomenon under study is interpreted as a multi-level, multi-component basis insuring the productive implementation of multi-vector cross-state cooperation through the high-quality work of the translator, tolerance for multiculturalism in the global framework, and adequate projection of the objective reasons for the development of science and society in the life of a modern person. Synergism in Translation Studies is associated with the coordinated interactions of various translation mechanisms facilitating adequate translation under conditions of global communicative intercultural and cross-state cooperation, translation digitalization and technologization. We interpret synergism in methodology of teaching specialized disciplines as the coordinated interaction of the training forms, methods and means targeted to would-be translators alongside its interdisciplinary determination in compliance with modern challenges and global processes taking place worldwide.

Some reasons for transforming the translation paradigm in the global context have been substantiated (globalization of communicative interactions, digitalization and technologization of translation activities, re-building of the translator's social role, interdisciplinary determination). This logic is presented as a natural response of science to the challenges of globalization processes, technological transformations and the evolution of the role of translation in the system of world communication, which involves a gradual transition from fragmentary, one-dimensional, limited approaches to an integrative, synergistic and interdisciplinary understanding of translation as a complex socio-cultural phenomenon. The author presents illustrative means of official documents which regulate economic and legal relations in the academic sphere in the XXI century (in Chinese, English, German, Ukrainian) in the spectrum of profession-oriented training of would-be translators.

The perspectives of further research are seen in the study related to the grammatical component of academic documentation in the methodological context of profession-oriented training targeted to would-be translators.

Keywords: economic and legal documents, academic sphere, profession-oriented training, synergism, translation / Translation Studies, methodology of teaching specialized disciplines, Chinese, English, German, Ukrainian.

REFERENCES

- Chaika O., Sharmanova N., Berezovska-Savchuk N. (2025). Designing English and Ukrainian Language Courses with AI tools: comparative approach. *Educational Policy and Reforms: The Impact of Globalization*. Kharkiv : Technology Center PC. <https://doi.org/10.15587/978-617-8360-20-7.ch1>
- Dewaele J.-M., MacIntyre P. D. (2024). The Two Faces of Foreign Language Enjoyment and Foreign Language Anxiety: A Person-Centered Approach. *Studies in Second Language Learning and Teaching*. Vol. 14, No3, pp. 1–30. <https://doi.org/10.14746/ssl.40123>
- Dovhan L. (2023). Suchasni pidkhody ta tendentsii profesiinoi pidhotovky maibutnikh filolohiv-perekladachiv u systemi vyshchoi osvity [Approaches and Trends of The Professional Training of Future Philologists-Translators in the Higher Education System]. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*. Vol. 69, pp. 152–163. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2023-69-152-163> [In Ukrainian].
- Fabrychna Y. G. (2021). Suchasni tendentsii u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh perekladachiv [Current Trends in Professional Translator Training]. *Alfred Nobel University Journal of Pedagogy and Psychology*. №2(22), pp. 284–292. <https://doi.org/10.32342/2522-4115-2021-2-22-31> [In Ukrainian].
- Godwin-Jones R. (2022). Partnering with AI: Intelligent writing assistance and instructed language learning. *Language Learning & Technology*. Vol. 26, No. 2, pp. 5–24. DOI: <http://hdl.handle.net/10125/734>
- Holmes W. (2022). *The Future of Feedback: Artificial Intelligence in Educational Assessment*. London : Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003276025>
- Karaban V., Karaban A. (2024). Redefining Translator Training Paradigm in Ukraine: AI Integration and Compliance with European Standards. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series: Foreign Philology. Methods of Foreign Language Teaching*. Vol. 101, pp. 125–132. <https://doi.org/10.26565/2786-5312-2025-101-13>
- Mykolaichuk A., Babych M. (2025). Shtuchnyi intelekt u formuvanni profesiynykh leksychnykh navychok studentiv nemovnykh spetsialnostoni [Artificial Intelligence in Developing Professional Lexical Skills of Students of Non-linguistic Specialties]. *Educational Challenges*. Vol. 30(2), pp. 101–112. <https://doi.org/10.34142/2709-7986.20> [In Ukrainian].
- Popova O. V. (2025). Dystynktyvni parametry synerhizmu perekladu ekonomiko-pravovykh dokumentiv v akademichnii sferi (na materialii anhliiskoi, nimetskoi, kytaiskoi ta ukraïnskoi mov) [Distinctive Parameters of Synergism in Translation of Economic and Legal Documents in the Academic Sphere (on the Material of English, German, Chinese

and Ukrainian)]. *Mova [Language]*. №43, pp. 45–53. <https://doi.org/10.18524/2307–4558.2025.43.336629> [In Ukrainian].

Popova O. V. (2025). The system of the university training of translators and interpreters from/to Chinese. *In: Translator and Interpreter Training Methodology: The Ukrainian Dimension*. Edited by: Leonid Chernovaty. Belianum : Matej Bel University Press. <https://doi.org/10.24040/2025.9788055722580>

Shevchuk L. O., Tupchenko V. V., Pasichnyk M. V. (2025). Advancements in online language instruction technologies within higher vocational education. *Problems of Engineering Pedagogic Education*. Vol. 84, pp. 346–354. <https://doi.org/10.26565/2074-8922-2025-84-30>

Wan H., Yuan X. (2022). Perceptions of Computer-assisted Interpreting Tools in Interpreter Education in China's Mainland: Preliminary Findings of a Survey. *International Journal of Chinese and English Translation & Interpreting*. Issue 1, pp. 1–28. <https://doi.org/10.56395/ijceti.v1i1.8>

Wang, Y. (2023). Artificial Intelligence Technologies in College English Translation Teaching. *Journal of Psycholinguistic Research*. Vol. 52, 1525–1544. <https://doi.org/10.1007/s10936-023-09960-5>

Yang C., Jing Chen, Deyan Zou (2025). Artificial Intelligence in Interpreting Education Curriculum: A Delphi Study for Interpreter Competencies. *International Journal of Education and Humanities*. №5(3), pp. 387–403. [https://doi.org/10.58557/\(ijeh\).v5i3.323](https://doi.org/10.58557/(ijeh).v5i3.323)

Yasynska T. (2023). Pidhotovka perekladachiv u zakladakh vyshchoi osvity u sviti potreb rynku perekladatskykh posluh [Translators Training in The Higher Educational Institutions According to the Needs of the Language Services Market]. *Science and Education*. №4, pp. 28–35. <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2023-4-5> [In Ukrainian].

Zhang Sh. (2025). Exploring the Impact of AI Tools on Translation Pedagogy and Student Outcomes in Chinese Universities. *Journal of International Education and Development*. Vol. 9(1), pp. 113–117. <https://doi.org/10.47297/wspiedwsp2516-250023.20250901>

Zhang W., Li A. W., Wu Ch. (2025). University students' perceptions of using generative AI in translation practices. *Instructional Science*. №53, pp. 633–655. <https://link.springer.com/article/10.1007/s11251-025-09705-y>

Zubach O., Melnychuk O. (2024). Spetsyfika perekladu akademichnykh tekstiv [The Translation Peculiarities of Academic Texts]. *Black Sea Philological Studies*. №6, pp. 31–37. <https://doi.org/10.32782/bsps-2024.6.5> [In Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 18.03.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 22.04.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0